

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma / Sosiaalinen kuntoutus

Suvi Mellanen

DOKUMENTTIELOKUVAN KATSOMISEN VAIKUTUKSET TULEVAISUUDEN SUUNNITTELUUN NUORTEN KOKEMANA

Opinnäytetyö 2014

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TAUSTAN KUVAUS	6
3	TIETOPERUSTA	7
	3.1 Nuorten sosiaalinen toimintakyky	7
	3.2 Elokuvasvatus	10
	3.3 Elokuvan terapeuttinen vaikutus	12
	3.4 Taiteen keinot ja mediasuhde	13
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	14
	4.1 Tutkimusksymys	14
	4.2 Tutkimuskohde	15
	4.3 Kokemuksen tutkiminen	15
	4.4 Aineistonkeruumenetelmä	16
	4.5 Analyysimenetelmä	19
5	TULOKSET	19
6	POHDINTAA	28
	LÄHTEET	32
	LIITTEET	

Liite 1. Kyselylomake

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

MELLANEN SUVI

Uusi Kausi Dokumenttielokuvan Nuorten Kokeman Vaikuttavuuden Tutkiminen

Opinnäytetyö

31 sivua

Työn ohjaaja

lehtori Tuija Suikkanen-Malin

Toimeksiantaja

MMM-Videoframe 25

Toukokuu 2014

Avainsanat

elokuvakasvatus, sosiaalinen toimintakyky, kyselytutkimus, tulevaisuus

Opetus- ja kasvatusmenetelmänä elokuvakasvatus vastaa monipuolisesti medioituvan maailman haasteisiin. Elokuva voi auttaa monin tavoin kasvamaan: elokuvien katsominen laajentaa ymmärrystä itsestä ja ympäröivästä maailmasta. Elokuvakasvatuksen tarjoamat kokonaisvaltaiset kokemukset voivat tukea minäkuvan ja identiteetin rakentamisessa ja toimia kimmokkeena mielenkiintoisiin keskusteluihin.

Tämän opinnäytteen tarkoituksena oli selvittää, onko elokuvilla mahdollista vaikuttaa asenteisiin. Tässä opinnäytteessä katselukokemuksen noin 13–19 -vuotiaalle nuorille tarjosi Uusi kausi dokumentti. Dokumentin katsomisen jälkeen nuoret vastasivat kyselylomaututkimukseen, jossa kartoitettiin nuorten sosiaalisen toimintakyvyn toimijatyyppejä ja -dokumentin vaikuttavuutta tulevaisuuden suunnitteluun.

Kyselyaineisto oli laaja, kun vastauslomakkeita on yhteensä 270 kappaletta, mikä lisää tulosten luotettavuutta. Dokumentin katsomiseen ja kyselyn toteuttamiseen meni aikaa yhteensä noin yhden oppitunnin verran. Näin pystyttiin minimoimaan myös kyselyyn osallistumisen uuvuttavuus ja siitä aiheutuvat vastausvirheet.

Tuloksia verrattiin Sirpa Kannasojan tekemään toimintatutkimukseen nuorten sosiaalisesta toimintakyvystä heidän omassa kasvuympäristössään. Tähän opinnäytetyöhön tarkoitettussa kyselyssä löydettiin samoja toimijatyyppejä, kuin Kannasoja toimintatutkimuksessa ja prosentuaaliset erot löydöksiä välillä olivat pieniä. 30,3 % nuorista koki Uusi kausi dokumentin katsomisen vaikuttaneen heidän tulevaisuuden suunnitteluunsa. Toimijatyyppejä kuuvavien ryhmien välillä oli eroavaisuuksia niin tulevaisuuden suunnittelun, kuin dokumentin vaikuttavuudenkin kohdalla.

Tätä ja aiheesta tehtyä toista opinnäytetyötä tullaan hyödyntämään kokoamalla Uusi kausi -dokumenttiin liittyvän tietopaketti. Uusi kausi -dokumenttia ja aiheesta koottua tietopakettia on tarkoitus myöhemmin käyttää kaupallisessa käytössä.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences
Bachelor of social services

MELLANEN, SUVI	Youngsters Feelings about Uusi Kausi Documentary Film Influences
Bachelor's thesis	31 pages
Supervisor	Tuija Suikkanen-Malin, Senior lecturer
Comissioned	MMM-Videoframe 25
May 2014	
Keywords	film education, social functionality, future

Using films in teaching gives us answers to the challenges of today. Films can open our understanding about ourselves and the world around us. It is easier to talk about things if you first share them by watching a film.

The aim of this study was to find out if it is possible to make a change to somebody attitude by watching a film. 13 to 19 years old youngsters watched the Uusi kausi documentary film and answered the questionnaires. By using questionnaires we found out how youngsters were divided in groups by their personality. We also found out how youngsters thought about planning their future.

Results were compared with Sirpa Kannasoja's academic study about social functioning among young people. The same groups among youngsters were found in our results as Kannasoja's research. Approximately 30 per cent of the youngsters felt effects about planning their future by watching Uusi kausi documentary film. Different groups among youngsters felt the effects differently. The groups also gave different values about planning their future.

A large inquiry material and short answering time makes results more reliable. There were altogether 270 answer forms from 6 different schools.

This study and other dissertation will be utilized later by collecting more information related to the film and it is also planned to use the Uusi kausi documentary film and guide in commercial use.

1 JOHDANTO

Sain ehdotuksen tästä opinnäytteestä ohjaavalta opettajaltani. Aihe kuulosti heti mielenkiintoiselta ja ajankohtaiselta. Uusi kausi -dokumentin tekijä Marko Kivioja tarvitsi opinnäytetyöitä dokumenttinsa vaikuttavuusmittaukseen. Hän halusi tietää, voiko elokuvilla vaikuttaa ihmisten asenteisiin. Erityisesti elokuvien positiiviset vaikutukset kiinnostivat häntä. Aiheesta tehdään kaksi opinnäytetyötä. Tässä opinnäytteessä tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella ja toisessa opinnäytteessä haastatteluilla. Kiviojan tarkoituksena on käyttää opinnäytteitä Uusi kausi -dokumentin tietopaketin koostamisessa. Dokumenttia ja tietopakettia on tarkoitus käyttää tulevaisuudessa koulullisiin tarkoituksiin. Tietopakettia ja Uusi kausi -dokumenttia markkinoidaan muun muassa kouluille, urheiluseuroille ja nuorisojärjestöille. Uusi kausi -dokumentti on myös mahdollista ostaa yksityiseen käyttöön ilman tietopakettia.

Keräsin opinnäytetyöhöni teoriatietoa internetistä ja kirjoista. Tutustuisin myös Sirpa Kannasojan väitöskirjaan nuorten sosiaalisesta toimintakyvystä. Sain jo hyvin varhain ajatuksen tutkia Kannasojan löytämien toimijatyyppeiden olemassa oloa myös omassa tutkimusaineistossani. Tarkoituksena oli myös verrata toimijatyyppeiden välisiä eroja tulevaisuuden suunnittelussa ja dokumentin katsomisen vaikuttavuudessa. Teoriaosuudessa käsitellään sosiaalista toimintakykyä ja sen toimijatyyppejä, mediakasvatusta, elokuvakasvatusta, elokuvan lukutaitoa, mediasuhdetta, elokuvan terapeutista vaikutusta, sekä lyhyesti taiteen keinoja.

Työtä rajattiin, kun haluttiin selvittää juuri Uusi kausi -dokumentin vaikutuksia nuorten tulevaisuuden suunnitteluun. Myös elokuvan terapeutin näkökulma haluttiin tuoda esille, rajaten kuitenkin elokuvaterapia pois. Tavoitteena opinnäytetyölle oli selvittää, voiko Uusi kausi dokumentilla vaikuttaa nuorten tulevaisuuden suunnitteluun.

Opinnäytteessä puhutaan nuorista ja niillä tarkoitetaan 13–19-vuotiaita koululaisia eri kouluista pääasiassa Kymenlaakson alueelta.

Taustaorganisaationa opinnäytetyössä toimi MMM-Videoframe 25. Suomenkulttuuri rahasto ja Kymenlaakson rahasto tukivat opinnäytteeseen tehtävää tutkimusta Kymen-

laakson alueella. Sain opinnäytteen toteuttamiseen kustannuskorvauksia muun muassa matkoihin.

2 TAUSTAN KUVAUS

Dokumenttielokuva mielletään usein todellisuuden suorana taltiointina. Siinä esitetään todellisia ihmisiä ja tapahtumia. Henkilöhahmot esittävät itseään tai kertovat todellisista kokemuksistaan. Dokumenttielokuva perustuu kuitenkin aina tekijöidensä näkemyksiin ja valintoihin. Dokumenttielokuva on siis tulkittua todellisuutta, joka ei pyri yhteen ja ainoaan totuuteen, vaan avaa tulkintamahdollisuuksia ja näkökulmia kuvaamaansa ilmiöön tai tapahtumajaksoon. (Kovanen, Metsätähti-Koistinen, Puura-Castrén, & Freese, 2013, 134.)

Dokumenttielokuvan ja fiktio- eli näytelmäelokuvan ero on häilyvä. Fiktioelokuva voi perustua todellisiin tapahtumiin, ja toisaalta dokumenttielokuvassa saatetaan käyttää fiktioelokuvan keinoja, muokkaamalla ja manipuloimalla materiaalia. Jos fiktioelokuvan tavoite on viihdyttää, dokumenttielokuvan tehtävänä on nähty tiedon jakaminen, ymmärryksen lisääminen, sekä keskustelun herättäminen. Parhaimmillaan dokumenttielokuvat haastavat, jäsentävät ja kommentoivat omaa aikaansa ja sen piirteitä. (Kovanen, Metsätähti-Koistinen, Puura-Castrén, & Freese, 2013, 134.)

Elokuva on laajasti hyödyksi koulussa silloin, kun se sisällytetään monen oppiaineen opetukseen. Sopivaa elokuvaa opiskelijoille valitessa joutuu punnitsemaan valintaperusteita. Valintaa oleellisempaa on kuitenkin elokuvan kokemuksen käsitteleminen. Mikä tahansa elokuva käy elokuvakasvatuksen välineeksi, jos sitä lähestytään kriittisesti ja analyttisesti. (Kovanen, Metsätähti-Koistinen, Puura-Castrén & Freese, 2013, 15, 16).

Elokuva on mediakasvatusta ja hyvä tunnetyöskentelyn väline. Elokuvasssa sisäiset tunne- ja mielentilat saavat visuaalisen hahmon, joka luodaan liikkuvan kuvan moninaisin keinoin väreistä, musiikista, kuvakulmista ja leikkauksesta. Kuva ja kuvassa tapahtuva toiminta kertovat katsojalle henkilöiden ja erilasiten hahmojen tunnetiloista. Yleensä päähenkilö on elokuvan tunnemaailman avaaja. Katsojan tunteita kuljetetaan päähenkilön emotionaalisen kehityksen mukana. Katsoja voi eläytyä tarinaan, kun

ymmärtää hahmon motivaation, päämäärän, psykologian ja tunnemaailman. Tämä ei tarkoita sitä, että hahmon tunnetilat siirtyisivät suoraan katsojaan, vaan katsoja muodostaa tulkintansa aina omista lähtökohdistaan. (Kovanen, Metsätähti-Koistinen, Puura-Castrén & Freese 2013, 49, 50.)

Lähiyhteisön mallit vaikuttavat suuresti tunteiden sosiaalisaatioon eli tunteiden kokeamiseen, käsitteellistämiseen, säätelyyn ja ilmaisutapoihin eri tilanteissa. Mitä samansuuntaisempia ovat kasvuyhteisön ja median mallit, sitä voimakkaammin median mallien on mahdollisuus tehdä vaikutusta katsojaan. (Mustonen 2009, 139.)

Tässä opinnäytteessä tutkittavan katselukokemuksen tuotti Uusi kausi dokumenttielokuva, joka kertoo entisen ammattipesäpallopelaaja Saku Kapasen viimeisistä hetkistä pesäpallon pelaajana. Dokumentissa liikutaan Kapasen matkassa hänen lapsuuden kodistaan aina pelikenttien ja koulun kautta uuteen työpaikkaan ja hänen urheilijauransa päättävään hetkeen. Dokumentissa Kapanen pohtii elämänsä valintojaan ja tulevaisuuden suunnittelua. Kapanen kertoo päättäneensä, että sellaista tilannetta ei saa tulla, ettei hän tietäisi, mitä tekisi. (Kivioja 2013.)

Dokumentin tekijä Marko Kivioja sai ajatuksen dokumentin näyttämisestä nuorille kouluissa tarkoituksenaan herätellä nuoria ajattelemaan omaa tulevaisuuden suunnitteluaan. Dokumentin katsomisen vaikutuksia haluttiin selvittää kahdella eri opinnäytteellä. Tässä opinnäytteessä se toteutettiin järjestämällä ylä-aste- lukio- ja ammattikouluikäisille nuorille kysely elokuvan katsomisen jälkeen. Kyselyä edelsi mahdollisuus osallistua vapaaseen keskusteluun dokumentista ja siitä heränneistä ajatuksista. Kysely toteutettiin kyselylomakkeella, jossa nuori pysyi anonyymina ja sukupuoli neutraalina. Lomakkeen kysymykset muodostuivat sekä tarpeesta selvittää dokumentin vaikuttavuutta että jo olemassa olevan teorian pohjalta. (Kivioja 2013).

3 TIETOPERUSTA

3.1 Nuorten sosiaalinen toimintakyky

Sirpa Kannasoja on tutkinut nuorten sosiaalista toimintaa kasvuyhteisöissään sosiaalisen toimintakyvyn käsitteen kautta. Sosiaalisella toimintakyvyllä hän tarkoittaa yksi-

öllisiä ominaisuuksia, joiden avulla nuori toimii arjessaan tavoitteellisesti ja vastuullisesti tulevaisuuttaan suunnitellen (Kannasoja 2013).

Sirpa Kannasojan väitöskirjassa avataan nuorten sosiaalista toimintakykyä. Tutkimuksessa kerrotaan että nuorten sosiaaliseen toimintakykyyn vaikuttavat muun muassa sekä yksilöön, että perheeseen liittyviä selittäjiä. Yksilöllisistä tekijöistä tutkimuksen mukaan myönteinen sosiaalinen käyttäytyminen ja onnistumisasenne selittävät vahvasti nuorten suunnitelmallisuutta. Kannasojan mukaan tämä tarkoittaa sitä, että suunnitelmallisilla nuorilla on yhteistyötaitoja ja empaattisuutta, sekä myönteistä asennoitumista uusissa tilanteissa ja tehtävissä pärjäämistä kohtaan. Epävarmuus tehtävissä onnistumisesta ja heikot sosiaaliset taidot liittyvät taas heikkoon suunnitelmallisuuteen. Kannasojan mukaan asennoituminen siihen, että pärjää tilanteessa kuin tilanteessa, voi antautua suunnittelemaan tulevaisuuttaan ja tehdä tekoja tulevaisuuden hyväksi. Kannasojan tekemässä tutkimuksessa nuoret jakautuivat sosiaalisen toimintakyvyn käsitteen näkökulmasta viiteen eri toimintatyyppiin: Tulevaisuusorientoituneisiin, Sählääjiin, Vetäytyjiin, Huolettomiin ja Internetsosiaalisiin (Kannasoja 2013.)

Tulevaisuusorientoituneille nuorille yhteistä oli se, että nuoret itse nimesivät heitä tavoitteellisiksi, tasavertaisiksi avoimiksi ja itsevarmoiksi. Kannasojan keräämässä aineistosta heitä oli 24,3 %. Tulevaisuusorientautuneilla nuorilla on hyvät ystävyystaidot, paljon myönteistä sosiaalista käyttäytymistä ja hyvin vähän käyttäytymiseen tai tunne-elämään liittyviä oireita tai ongelmia. Näiden nuorten vanhempien kasvatustyyliä korostui lämpimyys. Vanhemmat asettivat rajat ja vaativat sääntöjen noudattamista. Äidit syyllistivät lapsiaan suhteellisen vähän, isät vielä vähemmän. Nuoret arvioivat perheidensä ilmapiirin hyväksi. Perheillä on vähän huolia perheen tilanteeseen liittyen tai jos niitä on, niistä keskustellaan eikä riidellä. Näiden perheiden nuoret olivat kaikkein tyytyväisimpiä vanhempien toimintaan heitä kohtaan. Nuoret olivat tyytyväisiä muun muassa siihen, miten vanhemmat käyttäytyivät heitä kohtaan, tai miten vanhemmat asettivat rajat lapsilleen. (Kannasoja 2013.)

Toisella ryhmällä, jonka nuoret itse nimesivät **sählääjiksi**, korostuivat kaikki kielteisen toiminnan muodot. Heitä Kannasojan keräämässä aineistosta oli 17,3 %. Tällä ryhmällä on vähiten positiivista sosiaalista käyttäytymistä ja kohtalaisen paljon kavereiden ongelmia. Sählääjillä on huono itsetunto ja he ovat epälojaaleja kavereita, joilla on paljon impulsiivista, yliaktiivista ja häiritsevää käyttäytymistä, sekä vähiten

empatiataitoja. Sählääjät elävät nykyhetkessä miettimättä kovin paljon tulevaisuuttaan tai toimintansa seurauksia. Sählääjät arvioivat vanhempiansa vanhemmuudessa esiintyvän runsaasti syyllistävyyttä ja vähän lämpimyyttä sekä kontrollointia. Nuoret arvioivat perheen tunnetilan viileäksi ja kommunikaation heikoksi, silti heillä on lähes vähiten huolia muihin nuoriin verrattuna. Sählääjien mielestä perheissä esiintyi enemmän konflikteja, kuin muilla nuorilla. Sählääjät kokivat myös, etteivät he tule huomioituiksi vanhempiansa taholta toivomallaan tavalla. (Kannasoja 2013.)

Vetäytyjiksi nuoret nimesivät epävarmat, syrjään vetäytyvät ja kaverisuhteissa taitamattomat nuoret. Heitä Kannasojan aineistosta oli 9,8 %. Vetäytyjät tomivat sääntöjen mukaiseksi ja heillä on vähän käytöshäiriöitä ja häiritsevyyttä. Vetäytyjät ovat hyvin epävarmoja ja sivuun jättäytyviä. Vetäytyjillä on heikot ystävyystaidot, ja heillä onkin vähän myönteistä sosiaalista käyttäytymistä, lojaaliutta ja yhteistyötaitoja. Vetäytyjien arki ei ole kovin suunnitelmallista muihin nuoriin verrattuna. Vetäytyjät kokevat koskettamisen hyvin epäluotettavana osana sosiaalisia suhteita. Vetäytyjien mielestä kommunikointi perheenjäsenten välillä on harvinaista ja perheen tunnetila on heikoin muihin perheisiin verrattuna. Vetäytyjien vanhemmat eivät aseta voimakkaasti lapsilleen rajoja, eivätkä ole yhtä kiinnostuneita lastensa kuulumisista ja tekemisistä. Vetäytyjien vanhempien kasvatustyyliä ei myöskään korostu syyllistävyys. Vetäytyjät ovat keskimääräistä huomattavasti tyytymättömämpiä vanhempiansa toimintaan. (Kannasoja 2013.)

Neljäs ryhmä, **huolettomat** eivät nousseet aineistossa selkeästi esille, eivätkä nuoret nimenneet ryhmää. Kannasojan tutkimusaineistosta heitä oli 34,6 %. Huolettomat nousivat esille eroavaisuutena tulevaisuusorientoituneiden ryhmästä. Kun Tulevaisuusorientoituneet olivat niinsanottuja täydellisyys tavoittelijoita, jotka suhtautuivat asioihin ja tekemiseen tavoitteellisesti, olivat huolettomat taas enemmän hetkessä eläjiä. He ovat suhteellisen itsevarmoja nuoria, keskimääräisillä sosiaalisilla taidoilla. Heillä on hyvin vähän impulsiivisuutta ja tunne-elämän, sekä käytöshäiriön oireita. Huolettomien vanhemmat ovat vanhemmuustyylien osalta niinsanottuja keskiverto-vanhempia: mikään vanhemmuuden osa-alue ei korostunut ja keskiarvot vastasivat koko aineistoa (Kannasoja 2013).

Viides ryhmä, **internetsosiaaliset** käyttävät paljon koulun jälkeistä aikaa tietokoneella. Heitä Kannasojan aineistosta oli 14 %. He saavat tukea internetistä ja tutustuvat

siellä uusiin ihmisiin. Internetsosiaaliset nuoret ovat suunnitelmallisia, ja heillä on hyvät taidot ystävyysuhteissa. Internetsosiaalisilla nuorilla on runsaasti, sekä myönteistä että kielteistä käyttäytymistä. Heillä on paljon psykososiaalisia oireita ja epävarmuutta, mutta samalla myös paljon tulevaisuuteen luottavaa suunnitelmallisuutta ja lojaaliutta. Näiden nuorten vanhempien vanhemmuudessa korostuvat runsas kontrollin käyttö sekä vahva syyllistäminen etenkin isien toimita. Nuoret arvioivat, että heidän perheissään oli keskivertoa enemmän konflikteja ja myös nuorten kokemien huolien määrä oli keskivertoa korkeampaa. (Kannasoja 2013.)

3.2 Elokuvasvatus

Elokuvat kuuluvat joukkotiedotusvälineisiin, joita ovat muun muassa myös televisio, radio, äänitteet, CD-levyt ja tietoverkot. Joukkotiedotusvälineitä kutsutaan yhteisesti mediaksi. Muutamasta eri syystä elämäämme tietoyhteiskunnassa voi sanoa median täyttämäksi. Toimintamme yhteisömme jäsenenä vaatii median aktiivista seuraamista, sillä median kautta tiedämme, mitä maailmassa tapahtuu ja voimme nähdä mahdollisuudet vaikuttaa yhteisiin päätöksiin. Media pyrkii myös täyttämään vapaa-aikamme tarjoamalla erilaisia tarinoita nautittavaksemme esimerkiksi televisiosarjoilla, dokumenttelokuvilla ja tietokonepeleillä. Media esittää meille jatkuvasti myös paljon mainoksia, markkinointitutkimusta hyödyntäviä taiten suunniteltuja viestejä, jotka myyvät tuotteen tai palvelun ohessa elämänasenteita ja arvomaailmoja. (Tampereen ammattiopisto 2006.)

Mediakasvatus Suomen koulujen opetussuunnitelmissa kulkee ala-asteella nimellä *media ja viestintätaito* ja lukiossa nimellä *viestintä- ja mediaosaaminen*. Peruskoulun opintosuunnitelmassa viestintä- ja mediataito -aihekokonaisuuden tavoitteena on kehittää median käyttötaitoja ja edistää vuorovaikutustaitoja, sekä median aseman ymmärrystä. Viestintä- ja mediataito -aihekokonaisuuden kautta oppilas oppii valikoimaan tietoa ja suhtautumaan kriittisesti sisältöön. Sekä median käyttö tarkoituksenmukaisesti viestien välittämiseen että tiedonhallintataidot kehittyvät. (Mediakasvatusseura ry.)

Elokuvasvatuksen lähtökohdat ovat sekä taide- että mediakasvatuksessa. Mediakasvatuksen näkökulma korostaa yksilön valmiuksia tulkita median viestejä ja tuottaa niitä itse tai yhdessä muiden kanssa. Taidekasvatuksen vaikutteita on esteettisessä elokuvakasvatuksessa, jossa pyritään kehittämään elokuvamakua. (Mediakasvatusseura ry.)

Mediakasvatusta edistetään kouluissa muun muassa osallistumalla erilaisiin teema-
viikkoihin, kuten esimerkiksi Sanomalehtiweekoon tai järjestämällä omia mediaviik-
koja. Kun elokuvakasvatus luetaan mediakasvatuksen alle, sitä voidaan toteuttaa esi-
merkiksi käymällä elokuvissa ja käsittelemällä elokuvaa. Elokuvakasvatus ei varsinais-
esti kuulu koulujen opetussuunnitelmiin, mutta sitä voivat koulut halutessaan toteut-
taa. (Mediakasvatusseura ry.)

Elokuva voi auttaa monin tavoin kasvamaan; Se antaa mahdollisuuden keskustella eri-
laisista aiheista, tutustua vieraisiin kulttuureihin, kokea elämyksiä ja samaistumisen
tunteita. Elokuvien katsominen laajentaa ymmärrystä itsestä ja ympäröivästä maail-
masta. Elokuvakasvatuksen tarjoamat kokonaisvaltaiset kokemukset voivat tukea mi-
näkuvan ja identiteetin rakentamisessa ja toimia kimmokkeena mielenkiintoisiin kes-
kusteluihin. Elokuvat rikkovat jäätä vaikeidenkin asioiden ympäriltä ja auttavat niiden
käsittelyssä. Vahvasti tunteisiin vetoavana taidemuotona elokuva antaa mahdollisuu-
den tunteiden käsittelyyn ja tunnetaitojen oppimiseen. Katsomiskokemusten kautta
omaksuu myös arvoja ja asenteita, sekä oppii ymmärtämään erilaisia näkemyksiä.
(Kovanen, Metsätähti-Koistinen, Puura-Castrén & Freese, 2013.)

Elokuvakasvatuksessa voidaan kartoittaa elokuvalukutaitoa. On hyvä muistaa, ettei
elokuva vastaa puhuttua kieltä ja voi olla haasteellista käsitellä kuvia sanoin. Elokuva-
lukutaitoa voi osittain verrata lukutaitoon – niin sanoja, kuin kuviakin voi lukea monin
eri tavoin. Katselutottumukset ja totut elokuvakerronnan muodot määrittävät tapoja
katsoa elokuvaa. Katselutottumusten laajentaminen johtaa monipuolisempaan eloku-
valukutaitoon. Elokuvailukutaidon tasot kehittyvät samalla tavalla kuin lukutaidossa-
kin; Mekaaninen, ymmärtävä ja kriittinen lukutaito. Elokuvailukutaito sisältää kyvyn
eritellä ja ymmärtää sekä elokuvan rakennetta ja muotoa, että sisältöä ja teemoja. Elo-
kuvalukutaito luo vahvan pohjan myös laajemman medialukutaidon oppimiselle ja
mediakriittisyyden omaksumiselle. Elokuva on yli sata vuotta vanha ilmaisu-, viestin-
tä- ja taidemuoto, joka auttaa median ilmiöiden hahmottamisessa laajemminkin. Elo-
kuvaa voidaan ajatella koko audiovisuaalisen mediakasvatuksen laajan kentän kiinto-
pisteenä. Näin elokuvakasvatus on avainasemassa nykypäivän kansalaistaitojen kehiti-
misyssä. (Kovanen, Metsätähti-Koistinen, Puura-Castrén & Freese, 2013).

Euroopan komission mukaan aktiivisen kansalaisuuden perustaitoihin kuuluu me-
dialukutaito. 2000-luvun alusta asti on korostettu entistä enemmän eurooppalaisten

koulujen tarvetta mediakasvatuksen lisäämiselle. Opetus- ja kasvatustieteiden tutkimuskeskuksen tutkimusraportissa elokuvakasvatus vastaa monipuolisesti medioituvan maailman haasteisiin. Elokuvakasvatus on tärkeässä roolissa myös eurooppalaisen elokuvaperinteen ja -teollisuuden vaalimisen kannalta: sillä tuetaan eurooppalaista identiteettiä, edistetään suvaitsevaisuutta ja demokratian toteutumista. Elokuva voi auttaa asettumaan toisen ihmisen asemaan ja siten edistää valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun. (Kovanen, Metsätähti-Koistinen, Puura-Castrén & Freese, 2013.)

3.3 Elokuvan terapeuttinen vaikutus

Psykiatrinen erikoissairaanhoitaja Pekka Lehto avaa kotisivuillaan elokuvaa muun muassa seuraavasti: Elokuva katkoessa koemme omassa tajunnassamme jo olemassa olevia, elokuvan vain stimuloimia, tunteita. Katsomme itseämme ja omaa tiedostamatonta tajuntaamme. Elokuvan ääressä luomme tiiviin tunnesuhteen valkokankaan ja oman tajuntamme välille. Heijastamme omia tunteitamme sekä käsityksiämme valkokankaalle ja toisaalta se stimuloi tajunnassamme jo olemassa olevia tunteita pimeydestä päivänvaloon. Keskustelu, musiikki, kuva tai elokuva ei paranna sinällään, mutta ne voivat välittää kokijalle jonkun tärkeän merkityksen. Ne voivat eheyttää, täydentää tai selkiinnyttää jotain olennaista. Elokuvan terapeuttiset vaikutukset saadaan parhaiten esille, kun katsomistilanteessa on elokuvateatterimaiset olosuhteet ja mahdolliset häiriötekijät pyritään sulkemaan pois. Elokuvan katsominen voi myös toimia tukea antavana kokemuksena, jolloin elokuvassa korostuu sen positiiviset ja elämänmyönteiset asiat, sekä asioita ja arvoja suhteuttava sisältö. (Lehto. 2007.)

Dokumenttielokuva Uusi kausi kertoo Saku Kapasen todellista tarinaa, kun tämä lopettaa ammatiksi nousseen pesäpallon pelaamisen ja siirtyy opiskeltuaan sosionomiksi (AMK) uuteen työhön. Dokumenttielokuvassa Saku pohtii tulevaisuuden suunnittelun merkitystä. Uusi kausi dokumenttielokuvan on tarkoitus herättää myös katsojat ajattelemaan, onko tärkeää suunnitella omaa tulevaisuuttaan. Elokuvan näyttämässä kouluilla ei toteuteta elokuvaterapiaa, mutta sen terapeuttisia vaikutuksia ei unohdeta. Jokaiseen katselukokemukseen pyritään järjestään mahdollisimman elokuvateatterimaiset olosuhteet. Jokaisen katselukerran jälkeen oppilaat saavat osallistua vapaaseen keskusteluun Uusi kausi dokumentista ja sen herättämistä kysymyksistä. Tämän jälkeen oppilaat saavat halutessaan osallistua aiheeseen liittyvään kyselyyn tai haastattelun oppinnäytetöitä varten. (Kivioja 2013).

3.4 Taiteen keinot ja mediasuhde

Taide keskellä elämää teoksessa Pia Strandman pohtii omassa artikkelissaan taiteen soveltavaa käyttöä. Sandman toteaa taiteen ja sen tehtävän määrittelyn johtavan helposti päättymättömään kehään. Taiteelle annetaan moninaisia tehtäviä ja sen soveltamisen lähtökohtana ovat usein henkilökohtaiset käsitykset tai eri päämääristä nousevat painotukset. Taiteen uskotaan edistävän terveyttä, viihtyvyyttä ja hyvinvointia. Taiteen on todettu merkitsevän elämyksiä, kokemuksia ja virikkeitä. Vaikeammin määriteltävissä on taide kokijan näkökulmasta, yksityisenä asiana. Kun taiteen vastaanottoa tulkitaan, painotetaan usein kokemuksellisuutta. *Maaria Linko määrittelee syvästi koetun taidekokemuksen elämykseksi, joka sisältää tunteiden mukana olon ja oma-kohtaisen suhteen muodostamisen teokseen tai tilanteeseen. Kaikessa taiteen kokemisessa lähtökohtana on kokijan oma, henkilökohtainen taidekäsitys (P. Strandman 2007, 161).* (Strandman 2007, 160,161.)

Ihmisen kyky käsitellä tunteitaan on hänelle voimavara, joka on elämässä vähintään yhtä tärkeä, kuin käytettävissä olevat taloudelliset resurssit. Ihmissuhteiden syntyyn ja ylläpitämiseen ihminen tarvitsee tunteita. Tunteet ovat erottomaton osa tiedonkäsitelyä ja ne antavat sisältöä aistikokemuksille ja tietoisuuden rakentumiselle. Tunteet syntyvät sosiaalisessa ympäristössä, jossa mediaympäristöllä ja mediavälitteisellä vuorovaikutuksella on yhä tärkeämpi rooli. Mediasuhteessa tunne on sekä median pariin motivoiva voima, että seuraus mediakokemuksesta. Media muokkaa tunteita ja antaa mahdollisuuden myös tunteiden ilmaisuun, säätelyyn ja hallintaan. Tunnekokemuksiin vaikuttavat myös henkilöiden yksilölliset ominaisuudet ja kognitiiviset tulkintakehykset, jotka nekin ovat vahvasti yhteisöllisesti rakentuneita. Media tarjoaa kaikkialla läsnä olevan tunnepitoisen ympäristön, laajan valikoiman elämyksiä sekä sosiaalista kanssakäymistä. (Mustonen 2009, 133,134.)

Median vaikutuksia on tutkittu paljon lasten käyttäytymiseen vaikuttavasta näkökulmasta. Nyt kuitenkin huomio on kääntynyt enemmän meidän vaikuttavuudesta lasten hyvinvointiin. Vaikutustutkimusten sijaan nykytutkimuksessa on pyrkimys kuulla tulevaisuudessa lapsia itseään. Vaikutustutkimuksissa on paljastunut, etteivät lapset ole passiivisia median vastaanottajia, vaan he säätelevät omaa media suhdettaan hyvinkin kriittisesti. Lapsilla on useita eri strategioita muunmuassa muunmuassa median aiheuttamien epämieluisien tunteiden säätelyyn. Kun tarkastellaan sitä, miten lapset ymmär-

tävät ja tulkitsevat kokemaansa, mediasuhde aukeaa laajempiin kontekstuaalisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin ja verkostoihin. Lasten kokemuksiin vaikuttavat muun muassa ajankohta ja seura. Lasten mediasuhteissa ei ole kyse vain sisällön tai medialaitteen ja lapsen välisestä suhteesta, vaan tätä suhdetta määrittävät vahvasti myös tilannesidonnaiset sosiaaliset tekijät. Sosiaaliset tekijöiden, kuten vanhempien, aikuisten ja myöhemmin vertaisryhmien osuus lapsen mediasuhteen muodostumisessa ovat merkittäviä. (Kupiainen 2009, 168–170.)

Mediaesityksen on vaikea synnyttää psykologisia vaikutuksia ilman katsojan samaistumiskokemusta. Samaistumiskokemukseen vaikuttavat myötäeläytymisen ja inhimillisyyden lisäksi myös muunmuassa kerronta ja musiikki. Kun väkivaltaisten tv-ohjelmien vaikutuksia on tutkittu, on havaittu, että uhriin samaistuvaa katsojaa kokemus kannustaa aggression välttämiseen, kun taas aggressiiviseen sankariin samaistuja todennäköisemmin omaksuu väkivaltaa hyväksyvämpää suhtautumista. Mediakokemukseen vaikuttaa voimakkaasti myös yhteisöllinen tilanne. Muiden kommentointi ja muu reagointi saattavat etäännyttää tunnekokemusta ja vaikuttavat tiedolliseen tulkintaan joskus jopa muuttaen tulkintaa päinvastaiseksi, kuin yksin koettuna. (Mustonen 2009, 134,135).

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuskysymys

Tämän opinnäytteen tarkoituksena oli selvittää oppilaiden kokemuksia siitä, vaikuttiko Uusi kausi -dokumentin katsominen heidän näkemyksiinsä tulevaisuuden suunnittelusta. Opinnäytteen tutkimuskysymykseksi nousi: Miten oppilaat kokevat, voiko Uusi kausi dokumentin katsominen vaikuttaa heidän omiin näkemyksiin tulevaisuuden suunnittelusta. Kysymys muodostui tilaajan tarpeesta selvittää, voiko elokuvalla vaikuttaa tulevaisuuden suunnitteluun. Kysymystä rajattiin tarkoituksena selvittää juuri Uusi kausi -dokumentin katsomisen vaikutuksia nuoriin. Lopulta tutkimuskysymykseksi muotoutui:

Onko Uusi Kausi -dokumentin katsomisella merkitystä nuorten mielestä heidän tulevaisuuden suunnitteluunsa?

4.2 Tutkimuskohde

Tutkimuskohteeksi (N=270) valikoitui oppilasryhmiä Valkealan lukiosta, Karhulan lukiosta, Juvan ylä-asteelta, Kouvolan Lyseon lukiosta, Valkealan lukiosta ja Fuengirolan suomenkieliseltä ylä-asteelta. Oppilasryhmät valikoituivat yhteistyön tuloksena, jossa dokumentin tekijä Marko Kivioja tarjosi elokuvakasvatuksellista oppituntia ja mahdollisuutta kouluille osallistua kyselyyn tai haastatteluihin opinnäytteitä varten Pohjois- sekä Etelä-Kymenlaakson alueilla. Juvan ylä-aste ja Fuengirolan suomenkielinen ylä-aste tulivat mukaan sattumusten kautta.

Tässä opinnäytteessä oppilaat täyttivät halutessaan kyselylomakkeet Uusi kausi dokumentin katsomisen jälkeen. Kyselyyn osallistuminen oli oppilaille täysin vapaaehtoista. Vasta kyselylomakkeen palautettuaan oppilaat olivat tehneet lopullisen päätöksen vastata kyselyyn. Täytetyn lomakkeen sai siis halutessaan jättää palauttamatta. Oppilaat pysyivät anonyymeina ja sukupuolineutraaleina, eikä vastauksista pystynyt tunnistamaan yksittäisiä henkilöitä. Oppilaita ohjeistettiin, ettei kyselykaavakkeeseen saa kirjoittaa nimeä tai muitakaan tietoja itsestä. Lisäksi kerrottiin, että vastauksia käytetään tähän opinnäytetyöhön, joka julkaistaan Internetissä Theseus-järjestelmässä keväällä 2014. Ikäjakama vastaajien välillä oli noin 13 - 19 vuotta. Kyselylomakkeessa ei kysytty ikää, sillä sen ei koettu olevan merkityksellinen asia, kun haluttiin selvittää oppilaiden kokemuksia dokumentin vaikuttavuudesta.

4.3 Kokemuksen tutkiminen

Fenomenologisen näkökulman kautta kokemus käsitetään hyvin laajasti ihmisen kokemuksellisena suhteena omaan todellisuuteensa, maailmaan jossa hän elää. Eläminen on kehollista toimintaa ja havainnointia, mutta samalla myös koetun ymmärtävää jäsentämistä. Esimerkiksi yksilön suhde toisiin ihmisiin, kulttuuriin tai luontoon ilmenee hänen kokemuksistaan. Kokemus syntyy, kun yksilö on vuorovaikutuksessa todellisuuden kanssa. Fenomenologiassa tutkitaan ihmisen suhdetta omaan elämäntodellisuuteensa. (Aaltola, Aarnos, Grönfors, Eskola, Hakala, Heikkinen, Niikko, Ropo, Saarela-Kinnunen, Siekkinen, & Syrjälä, 2007, 29.)

Kokemuksellisuus on ihmisen maailmasuhteen perusmuoto. Fenomenologit sanovat myös, että ihmisen suhde maailmaan on intentionaalinen. Intentionaalisuus tarkoittaa sitä, että kaikki merkitsee meille jotain. (Aaltola ym. 2007, 29.) Todellisuus ei ole edessämme vain neutraalina massana, vaan jokaisessa havainnossa kohde näyttäytyy havainnoitsijan pyrkimysten, kiinnostusten ja uskomusten kautta. Kun ihminen tekee jotain, voi hänen toimintaansa tarkoituksen ymmärtää kysymällä, millaisten merkitysten pohjalta hän toimii. Kokemukset muotoutuvat siis merkityksien mukaan. Fenomenologiassa nuo merkitykset ovat tutkimuksen varsinainen kohde. (Aaltola ym. 2007, 29).

Uusi kausi -dokumenttifilmin katsominen on kokemus, jonka merkitystä opinnäytteesä mitataan. Tehdään siis merkitysanalyysi siitä, kuinka oppilaat kokevat, voiko elokuvilla vaikuttaa heidän näkemyksiinsä tulevaisuuden suunnittelusta. Merkityksen tutkimisen mielekkyys perustuu oletukseen, että ihmisten toiminta on suurilta osin intentionaalista, tarkoitusperäistä, tarkoitusten mukaisesti suuntautunutta, eli ihmisen suhde todellisuuteen on merkityksillä ladattua. Tästä seuraa päätelmä, että maailma jossa elämme, näyttäytyy meille merkityksinä.

Fenomenologisen merkitysteorian mukaan ihmisyyksilö on perustaltaan yhteisöllinen. Merkitykset, joiden valossa todellisuus meille avautuu, eivät ole meissä synnynnäisesti, vaan niiden lähde on yhteisössä, johon yksilö kasvaa ja kasvatetaan. Erilaisissa kulttuureissa elävillä ihmisillä on erilainen elämämaailma. Ihmiset elävät erilaisissa todellisuuksissa sillä perusteella, että asioilla on heille erilaiset merkitykset. Saman yhteisön jäsenillä, kuten esimerkiksi tietyn lukion oppilailla on yhteisiä piirteitä, yhteisiä merkityksiä. Tutkittavat ihmiset ovat osa jonkin yhteisön yhteistä merkityksen perinnettä; ja tämän vuoksi jokaisen yksilön kokemusten tutkimus paljastaa myös jotakin yleistä. (Aaltola ym. 2007, 28–30).

4.4 Aineistonkeruumenetelmä

Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella (liite 1). Lomaketta käytettiin, sillä haluttiin mitata nuorten omaa kokemusta dokumentin vaikuttavuudessa. Lomakkeella saatiin selville, millainen on nuoren tyytyväisyys oman vapaa-ajan käytön, terveydentilan, ihmissuhteiden ja yleensä elämäntilanteen kannalta. Tyytyväisyyttä voitiin verrata nuorten ajatuksiin tulevaisuuden suunnittelusta, ja sitä vaikuttiko dokumentti heidän ajatuksiin tulevaisuuden suunnittelusta (kysymykset 5 - 10). Kyselylomakkeen lo-

pussa oli ympyröintitehtävä, jossa vastaaja valitsi itseään parhaiten kuvaavan lauseen. Tällä oli tarkoitus tutkia nuorten sosiaalisen toimintakyvyn toimijatyyppejä, jotka tulivat esille Kannasojan tutkimuksessa. Mahdollisia toimijatyyppejä oli tarkoitus verrata nuoren ajatuksiin tulevaisuuden suunnittelusta ja dokumentin vaikuttavuudesta. Kyselyaineistoa kerättiin kolmella eri koululla, joten tutkimusaineistosta tuli laaja.

Aineisto kerättiin tekemällä kysely isolle ryhmälle yhtä aikaa. Kohderyhmänä olivat yläkoulu- ja lukioikäiset koululaiset, joten aineisto kerättiin toteuttamalla kysely luokittain tai isompina ryhminä. Etuna tällaisessa järjestelyssä oli se, että paikalla oleva tutkija pystyi tarvittaessa tarkentaa kysymyksiä tai vastata kyselyyn osallistuvien kysymyksiin. (Valli 2007, 107.)

Kyselylomake on perinteinen tapa kerätä tutkimusaineistoa. Sitä on pidetty erityisenä aineistonkeruu menetelmänä 1930-luvulta alkaen. Pohjana sen yleistymiselle oli 1920-luvulla tilastollisten menetelmien huomattava lisääntyminen tutkimustulosten analysoinnissa (esimerkiksi Yhdysvalloissa). Kyselylomakkeen suosio on 20 viime vuoden aikana ollut ihmistieteiden puolella hieman alamaissa, kun laadullinen tutkimus ja ns. pehmeämmät menetelmät ovat vallanneet alaa tutkimuskentällä. Kuitenkin kyselylomakkeen käyttö on aineistonkeruussa perusteltua, ja sille löytyy oma paikkansa ja käyttötarkoituksensa. (Valli 2007, 102.)

Kyselylomakkeen kysymykset pyrittiin tekenään yksiselitteisiksi ja johdattelemattomiksi. Ne olivat rakennettu tavoitteiden ja tutkimusongelmien mukaisesti. Kyselylomakkeessa on usein alussa taustakysymykset, joista saadaan selville sukupuoli, ikä ja koulutus. Tässä kyselyssä niitä ei haluttu selvittää, sillä vastaajien ikäjakauma oli jo tiedossa. Lisäksi vastaajat olivat kaikki ylä-asteella tai lukiossa, joten koulutusta ei kysytty. Myös sukupuoli haluttiin jättää selvittämättä, sillä se nähtiin merkityksettömäksi seikaksi, kun mitattiin kohderyhmän kokemuksia Dokumentin vaikuttavuudesta. (Valli.2007,104, 105.)

Taustakysymysten jälkeen tulee yleensä helpot kysymykset, missä johdatellaan aiheeseen. Tämän jälkeen tulee arkojen aihealuiden kysymykset ja lopuksi jäähdyttely vaiheen kysymykset, joissa on muutamia helposti vastattavia kysymyksiä. (Valli 2007, 104, 105). Kyselylomakkeen alkuun sijoitettiin kysymyksiä, jotka ohjaavat vastaajan ajattelemaan omaa tyytyväisyyttään elämäntilanteeseensa (kysymykset 1 - 4). Kysymykset eivät olleet vaikeita, mutta vaativat kuitenkin vastaajalta pientä pysähtymistä.

Nämä kysymykset jatkavat Uusi-Kausi Dokumentin teemaa, jossa Saku Kapanen pohdii uuden ammatin opiskelua ja urheilu-uran päättämistä. Kysymykset 5 - 8 käsittelivät tulevaisuutta ja sen suunnittelemista. Nuoret vastasivat näissä kysymyksissä siihen, mikä oli heidän oma näkemyksensä tulevaisuuden suunnittelusta. Nämä kysymykset saattoivat olla haastavia etenkin niille vastaajille, joille tulevaisuuden suunnittelu oli haastavaa. Kysymyksissä 9 - 11 mitattiin elokuvan vaikutuksia nuorten oman kokemuksen mukaan. Kysymykset 12 - 14 olivat helppoja jäähyttelyvaiheen kysymyksiä, joissa kysyttiin nuorten mielipidettä Uusi kausi dokumentista.

Kyselylomakkeen lopussa vastaajaa pyydettiin ympäröimään yksi vaihtoehto viidestä erilaisesta kuvauksesta, mikä kuvasi parhaiten vastaajaa itseään. Tällä haluttiin selvittää vastaajan mahdollinen toimijatyyppejä, joita Sirpa Kannasojan tutkimuksessa oli tullut selville. Tämänkaltainen kysymys olisi pitänyt sijoittaa kyselylomakkeen keskelle, jossa on arkojen aihealueiden kysymyksiä. Kysymystä oli kuitenkin mahdoton sijoittaa muiden kysymysten keskelle, sillä kysymystä ei pystynyt esittämään samassa muodossa muiden kysymysten kanssa. Kannasojan havaitsemien toimijatyypeistä oli muotoiltu lyhyitä 1 - 2 lauseen mittaisia kuvauksia. Vaihtoehtoina kyselylomakkeessa olivat:

1. Olen avoin ihminen ja pyrin aina hyviin tuloksiin.
2. Olen impulsiivinen ja elän hetkessä miettimättä seurauksia.
3. Noudatan sääntöjä ja annan muille työrauhan.
4. Pyrin hyviin tuloksiin, mutta en stressaa turhaan. Annan muille työrauhan.
5. Vietän paljon aikaa internetissä ja tapaan siellä uusia ystäviä.

Lomakkeen maksimipituus kyseiselle kohderyhmälle on viisi sivua. Pitää kuitenkin ottaa huomioon, kuinka kauan koehenkilöt jaksavat keskittyä lomakkeeseen siinä vaa-dittavalla tavalla. Jos lomake on liian pitkä, niin viimeisiin kysymyksiin vastataan helposti ilman suurempaa pohdintaa ja tutkimuksen luotettavuus voi kärsiä. Myös täyteen ahdetut sivut voivat saada vastaajalle mielikuvan pitkästä ja raskaasta työstä, ja kun vastaaminen ei ole pakollista, on siitä helppo luopua. (Valli 2007, 104, 105). Kyselylomakkeen pituudeksi tuli yksi A4 -sivu, sillä noin puoli tuntia kestävän

Uusi kausi dokumentin katsomisen jälkeen se tuntui sopivalta pituudelta. Tarkoituksena oli, että nuoret jaksoivat keskittyä vastaamiseen ja uupumisesta johtuva virheiden määrä pieneni. Lisäksi oli huomioitava, että samalla tunnilla toteutetaan haastattelu toista opinnäytetyötä varten toisessa tilassa. Järjestelyihin menevä aika oli myös huomioitava kyselylomakkeen pituutta suunnitellessa. Suulliseen haastatteluun osallistuvat oppilaat eivät vastanneet kyselylomakekyselyyn, sillä vastaajia ei haluttu kuormittaa liikaa. Vastauslomake tässä opinnäytetyössä on lyhyt ja ytimekäs, ja sillä pyrittiin saamaan kaikki tarvittava tieto yhteenvetoa ja tuloksia varten. Nähtiin myös hyväksi, että lopputunnille jäi vähän aikaa vapaaseen keskusteluun Dokumentista ja siitä heränneistä kysymyksistä.

4.5 Analyysimenetelmä

Kyselylomakkeiden tiedot koottiin yhteen SPSS-järjestelmään tilastollista analyysia varten. Haluttiin käyttää tilastollista analyysimenetelmää, sillä aiheesta tehdään toinenkin opinnäytetyö, johon tiedot kerätään haastattelemalla. Lisäksi tutkimusaineistoa tiedettiin kertyvän niin paljon, että koettiin järkeväksi käyttää tilastollista analyysimenetelmää. Tilastollinen analyysimenetelmä antoi mahdollisuuden luokitella vastaajia eri ryhmiin ja ristiintaulukoida vaikutussuhteita. Menetelmä antoi myös mahdollisuuden tarkkailla ryhmien välisiä eroja. Haasteena opinnäytetyön onnistumiselle on vain yhden analyysimenetelmän käyttö. Tulosten kannalta voisi olla kannattavaa käyttää useampaa menetelmää. Aiheesta tehdään kuitenkin toinen opinnäytetyö, joten jälkeenpäin voi tarkastella molempien opinnäytetöiden tuloksia. (Virtuaali ammattikorkeakoulu.)

5 TULOKSET

Vertailin opinnäytetyön tuloksia Sirpa Kannasojan tekemän laajan toimintatutkimuksen kanssa, jossa hän tutki nuorten sosiaalista toimintakykyä heidän omassa kasvuyhteisössään. Kannasojan tutkimuksessa nuoret jakautuivat sosiaalisen toimintakyvyn käsitteen näkökulmasta viiteen eri toimintatyyppiin seuraavasti; tulevaisuusorientoituneet 24,3 %, sählääjät 17,3 %, vetäytyjät 9,8 %, huolettomat 34,6 % ja internetsosiaaliset 14 %. Tässä opinnäyttyessä nuoria pyydettiin ympyröimään kyselylomakkeesta se vaihtoehto, joka kuvasi heitä parhaiten. Olin tiivistänyt toimijatyyppeiden pääpiirteet

lyhyiksi 1 - 2 lauseen mittaisiksi kuvauksiksi, joista nuoret valitsivat itseään parhaiten kuvaavan lauseen. Näin sain selville, mihin toimijatyyppiin nuori voisi sijoittua oman näkemyksensä mukaan. Tuloksiksi sain seuraavaa: 29,3 % nuorista oli ympyröinyt vaihtoehdon 1 ja sijoituivat tulevaisuusorientoituneisiin. 15,6 % nuorista oli ympyröinyt vaihtoehdon 2 ja sijoituivat sählääjiin. 12,2 % nuorista oli ympyröinyt vaihtoehdon 3 ja sijoituivat vetäytyjiin. 33,3 % nuorista oli ympyröinyt vaihtoehdon 4 ja sijoituivat huolettomiin. 4,8 % nuorista oli ympyröinyt vaihtoehdon 5 ja sijoittunut internetsosiaalisiin. 4,8 % oli jättänyt vastaamatta kyseiseen kohtaan tai vastausta ei voinut analysoida.

Taulukko 1. Sosiaalisen toimintakyvyn toimijatyyppit

Toimijatyyppi	Sirpa Kannasojan tutkimuksen mukaan %	Tämän opinnäytetyön kyselyn perusteella % (N=270)	Ero prosentteissa
Tulevaisuusorientoituneet	24,3 %	29,3 %	5 %
Sählääjät	17,3 %	15,6 %	1,7 %
Vetäytyjät	9,8 %	12,2 %	2,4 %
Huolettomat	34,6 %	33,3 %	1,3 %
Internet sosiaaliset	14 %	4,8 %	9,2 %

Taulukosta 1 näkee helposti, kuinka samankaltaisia tulokset olivat. Suurimpina eroina olivat tulevaisuusorientoituneiden ja internetsosiaalisten ryhmät. Nämäkin erot ovat selitettävissä Sirpa Kannasojan tutkimuksen löydöksillä. Tutkimuksessaan Kannasoja kertoi Internetsosiaalisten olevan ryhmä, joista tiedetään vähän. Hän kuvasi tähän ryhmään kuuluvia suunnitelmallisiksi nuoriksi, joilla on kaikki taidot toimia ystävyys-suhteissaan myönteisesti. He ovat siis hyvin samankaltaisia kuin ne nuoret, jotka kuuluvat tulevaisuusorientoituneiden ryhmään. On siis mahdollista, että vastaaja oli kokenut kyselyn kohdan 1 kuvaavan itseään parhaiten, vaikka olisi voinut myös sijoittua internet sosiaalisten ryhmään. Kun nämä kaksi eniten eroavaa ryhmää yhdistettiin

(katso taulukko 2), huomattiin että prosentuaaliset erot jäivät pieniksi, vain korkeintaan 4,2 % eroiksi.

Taulukko 2. Sosiaalisen toimintakyvyn toimijatyyppit 2

Toimijatyyppit	Sirpa Kan- nasojan tutki- muksen mukaan %	Tämän opinnäy- tetyön kyselyn perusteella % (N=270)	Ero prosenttei- na
Tulevaisuusorientoituneet ja Internet sosiaaliset (yhteensä %)	38,3 %	34,1 %	4,2 %
Sählääjät	17,3 %	15,6 %	1,7 %
Vetäytyjät	9,8 %	12,2 %	2,4 %
Huolettomat	34,6 %	33,3 %	1,3 %

Kyselylomakkeessa käytin taulukkoa, jossa kysymyksiin 1 - 14 vastattiin väitteisiin joko täysin samaa mieltä, jonkin verran samaa mieltä, en osaa sanoa, jonkin verran erimieltä tai täysin eri mieltä. Avasin tuloksia opinnäytetyöhöni niin, että yhdistin täysin samaa mieltä ja jonkin verran samaa mieltä -vastaukset, sekä jonkin verran erimieltä ja täysin eri mieltä- vastaukset. Näin tuloksia voitiin tarkastella siitä näkökulmasta, ovatko vastanneet samaa mieltä, erimieltä vai olivatko he vastanneet En osaa sanoa. Tuloksista näki (taulukko 3), että yli 87 % vastanneista oli tyytyväisiä niin vapaa-ajan käyttöönsä, terveydentilaansa, ihmissuhteisiinsa, ja elämäntilanteeseensa kaiken kaikkiaan. Näiden kysymysten oli tarkoitus herätellä vastaajaa kyselyn todellisiin aiheisiin. Ne kuitenkin paljastavat myös sen, että 4,9 – 6,3 % vastaajista eivät olleet tyytyväisiä vapaa-ajan käyttöönsä, terveydentilaansa, ihmissuhteisiinsa, ja elämäntilanteeseensa kaiken kaikkiaan. Vastanneista 4,4 – 6,3 % ei osannut arvioida tyytyväisyyttään kyseisiin aiheisiin elämässään.

Taulukko 3. Vastaajien tyytyväisyys

N=270	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Erimieltä
Vastaaja on tyytyväinen vapaa-ajan käyttöönsä	88,9 %	4,4 %	6,3 %
Vastaaja on tyytyväinen terveydentilaansa	90,7 %	4,4 %	4,9 %
Vastaaja on tyytyväinen ihmissuhteisiinsa	87,7 %	6,3 %	5,6 %
Vastaaja on tyytyväinen elämäntilanteeseensa kaiken kaikkiaan	87,7 %	5,9 %	6,3 %

Tyytyväisyys oli erilaista myös eri Toimijatyyppeiden kesken (N=257). Kaikista tyytyväisimpiä elämäntilanteeseensa kaiken kaikkiaan olivat huolettomien ryhmään kuuluvat nuoret (94,5 %). Tämä ryhmä oli myös Kannasojan tutkimuksessa tyytyväisimpiä vanhempiansa toimintaan ja koki, ettei perheellä ole huolia. Tämän arveltiin johtuvan osaksi myös näiden nuorien huolettomammasta asenteesta elämään. Toiseksi tyytyväisimpiä oman elämäntilanteeseensa kaiken kaikkiaan olivat tulevaisuusorientoituneiden ryhmään kuuluvat (93,6 %), jotka olivat myös Kannasojan tutkimuksessa tyytyväisimpiä vanhempiansa toimintaan heitä kohtaan ja heidän perheillään oli myös vain vähän huolia. Kolmanneksi tyytyväisimpiä omaan elämäntilanteeseensa kaiken kaikkiaan olivat sählääjien ryhmään kuuluvat nuoret (83,3 %). Kannasojan tutkimuksessa heillä oli lähes vähiten huolia, vaikka he arvioivat perheolot viileiksi. Tuloksista voisi olettaa, että nämä nuoret kokevat tyytyväisyyttä juuri huolien vähyyden takia. Vetäytyjistä 75,7 % ja internetsosiaalisista 69,2 % kokivat tyytyväisyyttä omaan elämäntilanteeseensa kaiken kaikkiaan. Vetäytyjien perheen tunnetila oli Kannasojan tutkimuksessa heikoin. He olivat myös kaikkein tyytymättömämpiä vanhempiansa toimintaan heitä kohtaan. internetsosiaalisten ryhmään kuuluvilla oli Kannasojan tutkimuksen mukaan perheissä keskimertoa enemmän konflikteja nuorten arvioimana. Näiden nuorten kokomien huolien määrä oli myös keskimertoa korkeampaa.

Kysymykset 5 - 8 käsittelivät vastaajien omaa käsitystä tulevaisuudesta (katso taulukko 4). Alle puolet (48,6 %) kokivat tietävänsä, mitä he tekevät 3 vuoden kuluttua. Suurimmalla osalla (89,3 %) oli kuitenkin unelmia tulevaisuutensa suhteen ja 84,1 % koki, että tulevaisuutta pitää suunnitella. Suurella osalla vastaajista oli selvästi myös luottamusta tulevaisuutensa suhteen, sillä 70,4 % koki asioiden järjestyvän omalla painollaan. Aineistosta käy ilmi myös, että 23 % vastaajista eivät tieneet, mitä he tekevät 3 vuoden kuluttua. 2,9 %:la vastaajista ei ole unelmia tulevaisuuden suhteen ja 4,5 % vastaajista kokee, ettei tulevaisuutta pidä suunnitella.

Taulukko 4. Jakauma väitteiden 5 - 8 vastauksista

	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Erimieltä
Vastaaja tietää, mitä tekee 3-vuoden kuluttua (N=270)	48,6 %	28,5 %	23 %
Vastaajalla on unelmia tulevaisuuden suhteen (N=269)	89,3 %	7,4 %	2,9 %
Vastaajan mielestä tulevaisuutta pitää suunnitella (N=266)	84,1 %	10 %	4,5 %
Vastaaja uskoo, että asiat järjestyvät omalla painollaan (N=270)	70,4 %	21,9 %	7,8 %

Vastaajista yli 30 % koki dokumentin katsomisen vaikuttaneen heidän näkemyksiinsä tulevaisuuden suunnittelusta (katso taulukko 5). Uusi kausi -dokumentin katsomisella voi siis vaikuttaa asenteisiin nuorten oman kokemuksen mukaan. Alle 42 % vastaajista ei osannut arvioida dokumentin vaikutuksia heidän näkemykseensä tulevaisuuden suunnittelusta, mutta yli 69 % vastaajista koki, että elokuva herätti heissä tunteita ja yli 84 % kokivat Uusi kausi -dokumentin positiivisesti vaikuttavaksi. Suurin osa vastaajista (83,7 %) kokivat, että elokuvilla voi vaikuttaa asenteisiin. Näistä tuloksista voidaan päätellä, että Uusi kausi Dokumentissa ja sen esittämisessä on onnistuttu vä-

littämään päähenkilön ja tapahtumien tunnemaailma, joista katsoja saattoi saada myös tukea tunnetaitoihin elämyksellisyyden kautta.

Taulukko 5. Katselu kokemukset ja vaikuttavuus

N=270	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Erimieltä
Dokumentin katsominen vaikutti vastaajan näkemyksiin tulevaisuuden suunnittelusta	30,3 %	41,5 %	27,7 %
Vastaajan mielestä elokuvilla voi vaikuttaa asenteisiin	83,7 %	13,7 %	2,6 %
Elokuva herätti vastaajassa tunteita	69,3 %	21,5 %	8,2 %
Vastaaja koki Dokumentin Uusi kausi positiivisesti vaikuttavaksi	84,1 %	13 %	2,6 %

87,4 % (N= 270)vastaajista koki Uusi kausi -dokumentin mielenkiintoiseksi ja 70,4 % (N=270)koki dokumentin antaneen ajateltavaa. Ristiintaulukoinnissa 93,4 % (n=266) niistä nuorista, jotka olivat kokeneet dokumentin vaikuttaneen heidän tulevaisuuden suunnitteluunsa, olivat myös kokeneet dokumentin herättäneen heissä tunteita. 91,4 % Niistä nuorista, jotka olivat kokeneet dokumentin positiivisesti vaikuttavaksi, olivat kokeneet myös dokumentin herättäneen heissä tunteita. Tämä tulos kertoo myös elokuvan kasvatuksellisesta vaikutuksesta. Nuoret ovat saattaneet kokea eläytymistä ja toisen ihmisen aseman ymmärrystä. He ovat saattaneet ajatella asiaa myös omalla kohdalla, minkä tunnekokemus on mahdollistanut.

Kun tuloksia katseli Kannasojan tutkimuksen sosiaalisen toimintakyvyn toimijatyyppien kannalta, huomattiin, että dokumentin katsomisen vaikutus tulevaisuuden suunnitteluun koetaan voimakkaimmin tulevaisuusorientoituneiden ryhmässä. Heistä 36,7 % (n=257) kokivat dokumentin katsomisen vaikuttaneen heidän tulevaisuuden suunnitteluun.

nitteluunsa ja 80,5 % (n=254) heistä kokivat dokumentin herättäneen heissä tunteita. Tulokset tukevat myös Sirpa Kannasojan tutkimusta, jossa hän kuvaa Tulevaisuus-orientoituneita muun muassa suunnitelmallisiksi ja empaattisiksi. Empaattinen nuori saattoi lähteä helpommin dokumentin tarinaan mukaan ja sitä kautta tulla myös vaikuttuneeksi dokumentin sanomasta. 86,1 % (n=256) Tulevaisuusorientoituneiden ryhmästä kokivat Uusi kausi -dokumentin positiivisesti vaikuttavaksi.

Toisiksi eniten vaikutusta ovat kokeneet sählääjien ryhmään kuuluvat vastaajat. Heistä 31 % (n=257) kokivat dokumentin katsomisen vaikuttaneen heidän tulevaisuuden suunnitteluunsa. Sählääjiä kuvataan Kannasojan tutkimuksessa muun muassa huonon itsetunnon ja vähän empatiataitoja omaaviksi nuoriksi, jotka elävät hetkessä, miettimättä kovinkaan paljoa tulevaisuuttaan. Sählääjien ryhmästä kuitenkin 59,5 % (n=254) kokivat dokumentin herättäneen heissä tunteita ja 80,5 % (n=256) Sählääjien ryhmään kuuluvista vastaajista kokivat dokumentin positiivisesti vaikuttavaksi.

Kolmanneksi eniten vaikutusta dokumentista oli kokenut Huolettomien ryhmään kuuluvat vastaajat. Heistä 30 % (n=257) kokivat Uusi kausi dokumentin katsomisen vaikuttaneen heidän tulevaisuuden suunnitteluunsa. Huolettomien ryhmään kuuluville vastaajille dokumentti oli herättänyt toisiksi eniten tunteita (74,2 %, kun n=254). Huolettomat ovat Kannasojan tutkimuksen mukaan tulevaisuusorientoituneita nuoria, mutta elävät enemmän hetkessä, huolehtimatta niin paljoa. Näiden nuorten hetkessä elämisen taito ja empaattisuus on voinut olla keino saavuttaa saadut vaikuttavuustulokset. 85,5 % (n=256) Huolettomien ryhmään kuuluvista vastaajista kokivat, että Uusi kausi dokumentti oli positiivisesti vaikuttava.

Internet sosiaalisten ryhmään kuuluvista vastaajista 23,1 % (n=257) oli kokenut dokumentin katsomisen vaikuttaneen heidän tulevaisuuden suunnitteluunsa. Internet sosiaalisten ryhmään kuuluvista 46,2 % (n=254) kokivat dokumentin herättäneen heissä tunteita ja 92,3 % (n=256) koki Uusi kausi dokumentin positiivisesti vaikuttavaksi. Internet sosiaalisten ryhmään kuuluvat nuoret viettävät Kannasojan tutkimuksen mukaan paljon aikaa internetissä ja hoitavat siellä muunmuassa sosiaalisia suhteitaan. On myös oletettavaa, että Internet sosiaalisten ryhmään kuuluvat kohtaavat netissä paljon mediaa ja sen keinoja vaikuttaa ihmisiin. On mahdollista, että internetsosiaalisten ryhmään kuuluvilla on kriittisempi suhtautuminen eri medioihin, minkä takia doku-

mentin vaikuttavuus saattoi jäädä pienemmäksi. Internetsosiaalisten ryhmä oli kuitenkin kaikista vakuuttunein dokumentin positiisesta vaikuttavuudesta.

Kannasojan tutkimuksen mukaan vetäytyjien ryhmään kuuluvilla nuorilla on arjessa vähän suunnitelmallisuutta muihin nuoriin verrattuna. Myöskään dokumentin vaikuttavuusmittaus ei antanut suurta tulosta heidän tulevaisuuden suunnittelun suhteen. Vetäytyjien ryhmään kuuluvista 12,1 % (n=257) kokivat, että dokumentti vaikutti heidän näkemyksiinsä tulevaisuuden suunnittelusta. Vetäytyjien ryhmään kuuluvista 57,5 % (n=254) kokivat dokumentin herättäneen heissä tunteuta ja 78,8 % (n=256) koki dokumentin positiivisesti vaikuttavaksi.

Kun ristiintaulukoitiin nuorten tyytyväisyyttä omaan elämäänsä kaiken kaikkiaan ja kokemusta siitä, voiko nuorten mielestä (taulukko 6) dokumentin katsomisella vaikuttaa asenteisiin (N=270), saatiin selville, että ne nuoret, jotka ovat kaikista tyytymättömämpiä omaan elämäntilanteeseensa kaiken kaikkiaan, kokevat kaikista vahvoiten (100 %), että elokuvilla voi vaikuttaa asenteisiin. Ristiintaulukoinnissa selvisi myös, että niistä nuorista, jotka kokivat, etteivät tiedä mitä tekevät 3 vuoden kuluttua 29,4 % (n=269) kokivat dokumentin katsomisen vaikuttaneen heidän tulevaisuuden suunnitteluunsa. Dokumentin katsominen on siis saattanut antaa nuorille inspiraatiota suunnitella omaa tulevaisuuttaan.

Taulukko 6. Kysymysten 4 ja 10 ristiintaulukointi

Kysymys 4. Olen tyytyväinen omaan elämäntilanteeseeni kaiken kaikkiaan		Kysymys 10. Elokuvilla voi vaikuttaa asenteisiin				
N=270	Täysin samaa mieltä	Jonkin verran samaa mieltä	En osaa sanoa	Jonkin verran eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä %
Täysin samaa mieltä	34,3 %	49,6%	13,9%	1,5%	0,7%	100,0%
Jonkin verran samaa mieltä	30,0%	56,0%	13,0%	1,0%	0,0%	100,0%
En osaa sanoa	18,8%	43,8%	18,8%	6,3%	12,5%	100,0%
Jonkin verran eri mieltä	40,0%	46,7%	13,3%	0,0%	0,0%	100,0%
Täysin eri mieltä	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Ristiintaulukoidessa nousi myös sellainen näkökulma esiin, että dokumentin herättämät tunteet vaikuttavat myös siihen, vaikuttaako dokumentti syvemmin nuoreen. 93,4 % niistä nuorista, jotka olivat kokeneet dokumentin herättäneen heissä tunteita, olivat myös kokeneet dokumentin vaikuttaneen heidän tulevaisuuden suunnitteluunsa. Tulokset osoittavat, että Uusi kausi -dokumentin katsomisella on merkitystä nuorten tulevaisuuden suunnitteluun. Muun muassa dokumentin herättämät tunteet, mielenkiintoinen tarina ja nuoren toimijatyypin vaikuttivat saatuihin tuloksiin.

6 POHDINTAA

Opinnäytetyö antoi hienon mahdollisuuden tutustua elokuvakasvatukseen ja mediakasvatukseen maailmaan. Koin opinnäytetyön aiheen hyvin ajankohtaiseksi ja uskon siitä olevan hyötyä myös opinnäytteen tilaajalle, Marko Kiviojalle. Kiviojan on tarkoitus koostaa tästä opinnäytteestä ja toisesta opinnäytteestä tietopaketti Uusi kausi -dokumentin vaikuttavuudesta nuoriin. Tässä opinnäytteessä vaikuttavuusmittaus onnistui hyvin ja uskon tulosten myös vaikuttavan osaltaan dokumentin ja tieopaketin mahdolliseen kaupalliseen käyttöön tulevaisuudessa.

Opinnäytteessä kartoitettiin nuorten sosiaalisen toimitakyvyn toimijatyyppejä. Niiden kartoittaminen ei opinnäytetyössä ole yhtä luotettavalla tasolla kuin Sirpa Kannasojan tekemässä toimintatutkimuksessa, jossa hän tutki asiaa monella menetelmällä. Toimintatyyppit kartoitettiin yhdellä kyselylomakkeen kysymyksellä, mutta toimintatyyppien kuvauksiin sopivia vahvistavia kysymyksiä vertailtiin myös ristiintaulukoinnissa. Tutkimusaineisto tässä opinnäytteessä oli suhteellisen laaja, joten luotettavuus löydettyihin tuloksiin kasvoi.

Tietoa mediasta ja elokuvista oli paljon saatavilla, mutta asian rajaaminen oikeisiin aiheisiin oli haastavaa. Tilaajan tarve selvittää dokumentin vaikuttavuutta rajasi opinnäytetyötä vahvasti, mutta pyrin tuomaan esille myös kasvatuksen ja sosiaalisen toimitakyvyn näkökulman, jossa koen onnistuneeni hyvin.

Tämän opinnäytetyön tekeminen kasvatti paljon ammatillista osaamistani mediakasvatuksessa, sekä elokuvakasvatuksessa. Koen nyt osaavani käyttää elokuvaa niin kasvatuksellisessa kuin kuntoutuksellisessa tarkoituksessa. Ymmärrän elokuvan monet vaikutukset (kuten terapeutin, kasvatuksellinen, elämyksellinen, eheyttävä tai vahingollinen) ja sen, että on tärkeää panostaa sopivan elokuvan valitsemiseen kullekin kohderyhmälle. On myös selvää, että lapsilla ja nuorilla on paljon keinoja käsitellä ja jäsentää eri medioiden tuotteita myös ilman aikuisen tukea. Koen kuitenkin hyväksi jo pelkän aikuisen mukana olon, sekä medioissa esiintyvistä asioista keskustelemisen. Mediat on koettu usein uhkana lasten ja nuorten kehitykselle, mutta jo tämä opinnäytetyö osoittaa, että medioilla on myös positiivisia vaikutuksia nuorten kasvuun.

Tässä opinnäytteessä dokumentin katsomisen vaikuttavuutta mitattiin kyselylomake tutkimuksella. Koen kuitenkin tärkeäksi, että nuoria itseään kuullaan aiheesta. Sen mahdollisesti onneksi toinen opinnäytetyö samasta aiheesta, jossa vaikuttavuutta mitataan haastatteluilla. Ennen kyselylomakkeisiin vastaamista myös tähän opinnäytteeseen osallistuneiden nuorten annettiin osallistua vapaaseen keskusteluun. Uskon keskustelun osaltaan vaikuttaneen vaikuttavuusmittausten tuloksiin.

Kannasojan havaitsemissa nuorten sosiaalisen toimitakyvyn toimijatyypin kuvauksissa kerrotaan muunmuassa kunkin toimijatyypin koti-oloista, persoonallisista ominaisuuksista ja huolien määrästä. Tarkastellessani oman opinnäytetyön toimintatyyppien tyytyväisyyksiä ja Kannasojan tutkimuksessa havaittujen toimintatyyppien huolien määrää, huomasin niiden korreloivan toisiaan. Kannasojan tutkimuksessa paljastui,

että esimerkiksi sählääjien ryhmään kuuluvilla nuorilla oli paljon häiriökäyttäytymistä ja paljon konflikteja koti-oloissa, mutta he olivat kuitenkin lähes kaikkein huolettomampia. Oman opinnäytteen tuloksissa huomasi löytämäni oletettavan vastaavan ryhmän (Sählääjät) olevan kaikista tyytyväisimpiä elämäntilanteeseensa kaiken kaikkiaan. Tästä voisi vetää johtopäätöksen, että nuorten kokemien huolien määrä vaikuttaa heidän oman elämän tyytyväisyyteensä kaiken kaikkiaan.

Kun elokuvaa käytetään esimerkiksi kasvatuksellisessa tai kuntoutuksellisessa merkityksessä, on hyvä pysähtyä miettimään elokuvan tunnemaailmaa ja sitä kulttuuria mistä se kertoo. Elokuvan sanoma välittyy paremmin nuorelle, jos se on helposti ymmärrettävä ja mielenkiintoinen. Nuorista 87,4 % kokivat Uusi Kausi tulevaisuuden kaipuu-dokumentin mielenkiintoiseksi. Jokaisen nuoren henkilökohtaisella mediasuhteella on myös merkitystä katsottavan elokuvan vaikuttavuuteen. Jos elokuva herättää katsojassa tunteita, vaikuttaa se myös syvemmin ihmiseen. Katsottavien elokuvien tarinat eivät tarvitse olla katsojan omasta elämästä tuttuja asioita. Ne voivat silti vaikuttaa katsojan näkemyksiin, ajatuksiin, arvoihin ja asenteisiin elämyksellisyyden ja kokemuksellisuuden kautta.

Tässä opinnäytteessä mitattiin dokumentin katsomisen vaikutuksia tulevaisuuden suunnittelun näkökulmasta. Ei pidä kuitenkaan unohtaa kokemuksellisuuden näkökulmaa. Elokuvat tarjoavat katsojille kokemuksia ja elämyksellisyyttä. Niiden näkökulmaa ei opinnäytteessä tarkemmin tutkittu. Voidaan kuitenkin todeta, että dokumentti oli koettu tunteita herättäväksi ja kiinnostavaksi. Suurin osa nuorista oli myös kokenut dokumentin antaneen heille ajateltavaa. Nämä ovat pieniä todisteita siitä, että dokumentti tarjosi nuorille myös elämyksellisyyttä. Dokumentin katsomisen lisäksi korostan keskustelun ja kyselyyn osallistumisen tärkeyttä. Nuoret saivat valita, halusivatko he osallistua kyselyyn tai haastatteluun ja auttaa näin opinnäytteitämme eteenpäin. Nuorten panoksella oli suuri merkitys opinnäytteiden onnistumiselle ja heitä myös kiitettiin siitä. Kokemuksellisuus ei siis rajautunut pelkästään dokumentin katsomiseen, vaan vierailijat ja koko tunti kokonaisuudessaan tarjosi nuorille kokemuksia.

Jatkossa voisi tutkia dokumentin pitkäaikaisvaikutuksia nuoriin katsojiin. Olisi mielenkiintoista tietää, onko dokumentin katsominen todella vaikuttanut niihin 30,3 % katsojista, jotka olivat kokeneet dokumentin katsomisen vaikuttaneen heidän tulevai-

suuden suunnitteluunsa niin paljon, että he ovat muuttaneet toimintaansa konkreettisesti tai alkaneet suunnitella enemmän tulevaisuuttaan. Uusi kausi -dokumentin hyödyntämistä voisi suunnitella myös nuorten syrjäytymistä ehkäisevässä työssä. Dokumentin lisäksi vaikuttavuutta voisi myös vahvistaa tarvittaessa jonkinlaisella interventiolla, kuten keskustelulla tulevaisuudesta.

LÄHTEET

Aaltola, J. Aarnos, E. Grönfors, M. Eskola, J. T. Hakala, J. L. T. Heikkinen, H. Niikko, A. Ropo, E. Saarela-Kinnunen, M. Siekkinen, K. & Syrjälä, L. 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Juva.

Aaltola, J. Eskola, J. L.T. Heikkinen, H. Immonen, K. Kiviniemi, K. Laine, T. Metsämuuronen, J. Moilanen, P. Rajala, R. Rantala, I. Räihä, P. Suoranta, J. & Valli, R. 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Juva.

Kovanen, M. Metsätähti-Koistinen, H. Puura-Castrén, A-L. ja Freese, O. 2013. Elokuvasvatuksen opas. 15,16, 49, 50, 134. Keuruu.

Kupiainen, R. 2009. Lasten mediasuhteet mediakasvatuksen kysymyksenä. Suhteissa Mediaan. 168–170. Jyväskylä.

Mustonen, A. 2009. Media tunnemyllynä. Suhteissa Mediaan. 139. Jyväskylä.

Stradman, P. Bardy, M. Haapalainen, R. Isotalo, M. & Korhonen, P. 2007. Taide keskellä elämää. Taiteen soveltavaa käyttöä. Otavan kirjapaino. Keuruu.

Kannasoja, S. 2013. Nuorten sosiaalinen toimintakyky ja kasvuyhteisöt. Väitöskirja. Jyväskylän yliopiston www-sivut. Saatavissa:https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/42447/978-951-39-5459-8_vaitos23112013.pdf?sequence=1 [viitattu 5.12.2013].

Lehto, P. 2008. Elokuvaterapia. Saatavissa:<http://pekkalehto.com/elokuvaterapia/> [viitattu 16.11.2013].

Mediakasvatusseura ry. Mediakasvatus koulun opetussuunnitelmassa. Mediakasvatuksen www-sivut. Saatavissa:<http://www.mediakasvatus.fi/artikkelit/mediakasvatuksen-asema-suomessa> [Viitattu 18.11.2013].

Tampereen ammattiopisto 2006. Mediakritiikkiä. Tampereen yliopiston www-sivut. Saatavissa:<http://koulut.tampere.fi/materiaalit/mediatieto/mediakritiikkia.html> [viitattu 15.11.2013].

Virtuaali ammattikorkeakoulu. Tilastollisen analyysin periaatteet. Virtuaali Ammattikorkeakoulun www-sivut. Saatavissa:<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464131489/1194289328583/1194289853960.html> [viitattu 6.5.2014].

Kivioja, M. Haastattelu 22.10.2013. Kouvola: Kuusankoskitalo

KYSELYLOMAKE

Miten alla olevat väitteet vastaavat sinun ajatuksiasi. Rastita mielipidettäsi lähinnä oleva vaihtoehto.

	Väite	Täysin samaa mieltä	Jonkin verran samaa mieltä	En osaa sanoa	Jonkin verran erimielistä	Täysin erimielistä
1.	Olen tyytyväinen vapaa-ajan käyttöni					
2.	Olen tyytyväinen omaan terveydentilaani.					
3.	Olen tyytyväinen ihmissuhteisiin					
4.	Olen tyytyväinen omaan elämäntilanteeseen kaiken kaikkiaan					
5.	Tiedän mitä teen 3-vuoden kuluksi					
6.	Minulla on unelmia tulevaisuuden suhteen					
7.	Mielestäni tulevaisuutta pitää suunnitella					
8.	Uskon, että asiat järjestyvät omalla painollaan					
9.	Dokumentin katsominen vaikutti näkemyksiini tulevaisuuden suunnittelusta					
10.	Elokuvilla voi vaikuttaa asenteisiin					
11.	Dokumentti herätti minussa tunteita					
12.	Dokumentti Uusikausi oli positiivisesti vaikuttava					
13.	Dokumentti Uusi kausi oli mielenkiintoinen					
14.	Dokumentti Uusi kausi antoi ajateltavaa					

Ympyröi yksi vaihtoehto viidestä (1-5), joka kuvaa mielestäsi sinua parhaiten:

1. Olen avoin ihminen ja pyrin aina hyviin tuloksiin.
2. Olen impulsiivinen ja elän hetkessä miettimättä seurauksia.
3. Noudatan sääntöjä ja annan muille työrauhan.
4. Pyrin hyviin tuloksiin, mutta en stressaa turhaan. Annan muille työrauhan.
5. Vietän paljon aikaa internetissä ja tapaan siellä uusia ystäviä.